

Skutečně zdravá škola

Modul 2:
PŘÍBĚHY
JÍDLA

Návody a tipy pro učitele
JEDEME NA FARMU

Skutečně zdravá škola

Modul 2: PŘÍBĚHY JÍDLA

Návody a tipy pro učitele

JEDEME NA FARMU

**Didaktické texty a metodické listy
pro učitele základních a středních škol
zapojené v programu Skutečně zdravá škola.**

Tomáš Václavík, Bohuslav Sedláček

Tento materiál je určen pro učitele či vedení škol, kteří mají zájem podpořit zdravé stravování zařazením spolupráce s místními farmáři a výrobci kvalitních potravin a aktivity na farmě provázat se školním vzdělávacím programem. Přináší návody, tipy a doporučení, jak plánovat a uspořádat návštěvu s žáky tak, aby to mělo maximální vzdělávací a výchovný efekt a zároveň byly dodrženy všechny bezpečnostní a hygienické prvky.

1. Úvod

Mladí lidé jsou dnes stále více odtrženi od míst, odkud pochází jídlo. Tím, že stráví nějaký čas na farmě a zapojí se aktivně do jejího chodu, mohou získat lepší představu o procesu, z jakých produktů jídlo vzniká, zpracovává se, a putuje z farmy až na jejich talíř. Vidět pak na vlastní oči, jak se vyrábí sýr nebo pečce chléb, pro ně může být skvělý a poučný zážitek.

Poskytněte žákům možnost navštívit místní farmáře a zemědělské podniky a podpořte je tak v tom, aby se stali rozumnými a zodpovědnými spotřebiteli potravin. Informace z první ruky přímo od zemědělce o tom, jaké úsilí musí vynaložit, aby byla zemědělská výroba produktivní, může hrát pozitivní roli při utváření názoru a pozitivního přístupu ke zdravému stravování a ochraně přírody. Školní exkurze může pro mnohé žáky znamenat vůbec jejich první návštěvu zemědělského podniku. Vytvořte plán, jak takové vzdělávací návštěvy mohou přispět k celkovému rozvoji žáků, a pokud to bude možné, použijte potraviny od daného zemědělce při přípravě jídel ve školní jídelně. V rámci návštěv mohou žáci získat nové znalosti z celé řady oblastí a mimo jiné se něco dozvědět i o chodu samotného podniku či farmy.

2. Začínáme spolupracovat s farmou

AKTIVITY PŘED NÁVŠTĚVOU FARMY VE TŘÍDĚ

Můžete žákům zadat domácí úkol, aby si o podniku, který hodláte navštívit, zjistili informace a přichystali si několik otázek.

Žáci se mohou například zeptat, jak probíhá obyčejný den na farmě nebo jak její zaměstnanci přispívají k ochraně životního prostředí. Další otázky najdete dále v textu.

Můžete se svých žáků zeptat, co by se chtěli během návštěvy farmy nejvíce dozvědět. Většinou chtějí poznat každodenní život na farmě, zapojit se do praktických činností, něčemu se přiučit.

Ještě před exkurzí mohou učitelé promítnout motivační film, vztahující se např. k problematice chovu domácích zvířat.

Před návštěvou farmy mohou také učitelé s žáky shlédnout poučný film o zvířatech a žáci si na základě toho připravit otázky pro vybrané zaměstnance farmy. Informace získané během návštěvy můžete následně využít v rámci mnoha předmětů. Žáci, kteří farmu navštívili, pak mohou spolužákům sdělit své zážitky například tak, že připraví prezentaci fotografií na nástěnku nebo školní web.

PŘÍPRAVA UČITELE PŘED NÁVŠTĚVOU

Stanovte si pedagogické cíle, které chcete realizací návštěvy farmy dosáhnout, a přemýšlejte o aktivitách, kterými byste mohli cílů dosáhnout na farmě.

V rámci přípravy vyhledejte v nejbližším okolí či regionu zemědělský statek nebo farmu a ujistěte se, že je vhodným místem pro aktivity, které zamýšlíte uskutečnit. Následně s farmářem telefonicky spojte a proberte vaši zamýšlenou návštěvu.

NÁVŠTĚVA FARMY PŘED VLASTNÍ EXKURZÍ

Doporučujeme, abyste farmu navštívili ještě před samotnou exkurzí. Budete se tak moci seznámit s prostředím farmy, poznat farmáře, vyhodnotit rizika, která na žáky a studenty mohou na farmě číhat, a prodiskutovat zamýšlené aktivity. Budete se moci dohodnout na času příjezdu a odjezdu, parkování, či naplánovat alternativní program pro případ nepříznivého počasí. Je nezbytné se ujistit, že farmář je schopen pro žáky zajistit dostatečné hygienické podmínky, jako je voda na umytí rukou či toalety.

Zjistěte, co všechno statek nabízí, a proberte s farmářem, co na statku dělaly předcházející školní skupiny a jeho zkušenosti s nimi.

Po úvodní návštěvě zašlete farmáři dopis s přesným datem a hodinou příjezdu, počtem žáků, doprovázejících učitelů a rodičů včetně upřesnění programu.

Kolik bude návštěva farmy stát?

Exkurze na farmu nemusí být nikterak nákladná, hlavní nákladovou položkou bude doprava, Počítejte také s tím, že farmáři je potřeba zaplatit čas, který vám věnuje.

Ochrana zdraví a bezpečnost

Rodiče žáků mohou mít z návštěvy farmy obavy, je proto nutné je včas a správně informovat. Pokud však exkurze správně naplánujete a dodržíte patřičné postupy, není se čeho obávat. Žáci prožijí skvělý zážitek a dozvědí se mnoho užitečného.

Foto: Kojin/shutterstock.com

Před exkurzí:

- Seznamte se s běžnými pravidly pro bezpečnost a ochranu zdraví a proberte je s žáky.
- Zvolte správný poměr žáků a dospělých osob.
- Zjistěte, zda některý z žáků trpí alergií a přijměte vhodná opatření
- Před návštěvou se domluvte s farmářem na programu a na pravidlech, která je nutno dodržet.
- Proberte pravidla chování s žáky ještě před vstupem na statek.
- Zajistěte, aby žáci byli vhodně oblečeni a měli veškeré ranky a škrábance obvázaný nepromokavými náplastmi či obvazy.

Během návštěvy zajistěte, aby žáci:

- dodržovali zásady běžné hygieny,
- myli si ruce po jakémkoliv kontaktu se zvířaty,
- nevstupovali do míst, kde není vstup povolen (kotce, ohrady),
- drželi se ve skupině a poslouchali pokyny učitele i farmáře,
- nekonzumovali nic, co není určeno pro lidi,
- bez povolení se nedotýkali nebo nehladili zvířata,
- nemanipulovali bez povolení s jakýmkoliv nářadím,
- ke zvířatům přistupovali opatrně, v klidu.

Nezapomeňte, že za žáky nesete odpovědnost vy a že je musíte mít pod dozorem po celou dobu exkurze na farmu. Pokud se některý z žáků nebude po návratu z farmy cítit dobře, požádejte rodiče, aby s ním navštívili lékaře, a informujte je o tom, že v nedávné době přišel do kontaktu se zvířaty.

3. *Aktivity na farmě*

Farmy představují skvělé místo, kde lze uspořádat školní návštěvu pro žáky a studenty všech věkových kategorií. Některé farmy mají zaměstnance, kteří nabízejí a pomáhají organizovat prohlídku farmy, a kteří jsou schopni naplánovat řadu vzdělávacích aktivit. Může se však stát, že jste si domluvili návštěvu farmy, kde vás pouze majitel provede po svém statku a prohlídku doplní výkladem. V takovém případě je vhodné, abyste nějaké aktivity naplánovali samostatně. Na nich se však domluvte a dohodněte s farmářem ještě před samotnou návštěvou.

Zajistěte, aby vaši žáci aktivně vykonávali celou škálu praktických činností týkajících se činnosti místní farmy. Praktická výuka nejen upevňuje nově nabyté znalosti, současně také představuje příležitost, jak žáky inspirovat ke zvažování kariéry farmáře.

ČINNOSTI, SE KTERÝMI MŮŽETE POMÁHAT NA FARMĚ

S farmářem se domluvte na činnostech, které žáci na farmě mohou pod jeho dohledem vykonat:

Foto: Marco Govel/shutterstock.com

- doplňování krmiva zvířatům,
- sběr vajec,
- plení záhonů,
- sázení semínek,
- balení ovoce a zeleniny k prodeji,
- mletí mouky,
- krmení zvířat,
- čištění zemědělských budov a měnění podestýlky,
- dojení krav, koz,
- sázení plodin,
- plení polí a sklizení,
- skládání dřeva,
- čištění potoka,
- sklizeň zemědělských produktů.

Vyjmenované činnosti přirozeně kladou vyšší nároky na bezpečnost a hygienu. Pokud však zajistíte řádný dozor, neměly by být o nic nebezpečnější než hodiny vaření nebo praktické činnosti.

Je také vhodné ustanovit jednu osobu z řad dospělých osob, která bude sloužit jako prostředník mezi zaměstnanci farmy a žáky. Jakmile zvolíte vhodnou farmu, je nutné ji předem navštívit a domluvit se s farmářem na programu návštěvy.

OTÁZKY PRO FARMÁŘE

Již v rámci přípravy na návštěvu ve vyučování s žáky proberte možné otázky na farmáře. Zde je několik příkladů vhodných dotazů, vyberte ty, které odpovídají věkové struktuře vašich žáků:

- Kolik druhů plodin pěstujete – máte pole, zeleninovou zahradu nebo ovocný sad?
- Kolik druhů hospodářských zvířat na farmě chováte?
- Jaká je vaše produkce z chovu hospodářských zvířat?
- Jaké jsou vaše výpěstky z polí, zahrady nebo sadu?
- Připravujete si vlastní osivo nebo používáte kupované?
- Kdo kupuje vaše produkty? Prodáváte je přímo místním odběratelům?
- Kupujete krmivo pro vaše zvířata nebo si jej pěstujete sami?
- Jak vaše farma podporuje přírodu a krajinu?
- Je vaše farma v BIO režimu?
- Jak chráníte své plodiny proti nemocem? Snažíte se na své farmě minimalizovat použití pesticidů? Pokud ano, jak?
- Jaké jiné chemické látky na své farmě používáte?
- Jaký je váš osevnický postup?
- Jakým způsobem půdě plodinám dodáváte živiny? Využíváte kompost nebo hnůj?
- Snažíte se nějak zabránit znečištění vodních zdrojů?
- Jak nakládáte s odpadem z vaší farmy?
- Mají vaše zvířata možnost chovat se přirozeným způsobem? Jsou vaše zvířata chována venku nebo v budovách? Jak často používáte léky, například antibiotika?
- Jak jinak se snažíte zmírnit dopad na životní prostředí?
- Co se vám na farmaření líbí nejvíce?
- V čem v současnosti vidíte největší úskalí zemědělství?

Foto: Catalin Petolea/shutterstock.com

DALŠÍ MOŽNÉ OTÁZKY:

- **Je možné na farmě uspořádat školní piknik nebo oslavu sklizně?**
Takovéto akce jsou ideálním způsobem, jak na farmu dostat co nejvíce žáků a vytvořit pro ně tu pravou atmosféru.
- **Měl byste zájem navštívit školu a uspořádat krátkou přednášku nebo ukázkou?**
Díky tomu může farmář navázat užší vztah se školou a současně zodpovědět mnohé z otázek žáků. A proč jej rovnou nepozvat do školní jídelny, aby poobědval s žáky?

VÝUKOVÉ AKTIVITY PŘI NÁVŠTĚVĚ EKOLOGICKÉ FARMY

Návštěva ekologické farmy může žákům pomoci pochopit vztah, který existuje mezi zdravou půdou, zdravými rostlinami, zdravými zvířaty a zdravými lidmi.

Péče o půdu

Půda je na ekologické farmě hnojena pouze organickými látkami (chlévkou mrvou, zelené hnojení) a některými rostlinami, které do ní dodávají potřebný dusík, jako je například jetel. To znamená, že ekologičtí zemědělci nepoužívají umělá minerální hnojiva, která podporují rychlý růst plodin, ale z dlouhodobého hlediska půdu spíš vyčerpávají.

MOŽNÉ AKTIVITY:

- Zkuste vykopat kousek půdy, a podívejte se, jestli obsahuje žížaly a další půdní živočichy.
- Určete typ půdy na statku.
- Jak funguje kompost, změřte teplotu uvnitř hromady kompostu.

Život zvířat na farmě

Ekologické farmy dbají o to, aby hospodářským zvířatům byly zajištěny co nejpřirozenější podmínky pro život. Vždy musí mít volný přístup k výběhu, zvířata na biofarmách jsou většinu roku na pastvě.

MOŽNÉ AKTIVITY:

- Učitel vhodnou hrou poukáže na rozdíl mezi volným výběhem pro zvířata na ekofarmě a např. klecovým způsobem chovů ve velkochovech drůbeže.
- Vyrobté zvíře (krávu, prase) z přírodních materiálů (kameny, kaštiny, ořechy, jablka...).
- Spočítejte počet ovcí a jehňátek, určete průměrné množství jehňat na ovcí.

Foto: Olesia Bilkei/shutterstock.com

Pro odlehčení můžete poznamenat, že zvířata mají stejné potřeby jako lidé, pouze s tím rozdílem, že každý rok nepotřebují jezdit na dovolenou nebo hrát počítačové hry.

Nechte žáky sestavit seznam základních potřeb zvířat. Mezi ně patří:

- volný přístup na pastvu,
- přirozené světlo a ventilace uvnitř chovných budov,
- dostatek místa k pohybu, poškrábání se, hrabání, odpočinku,
- přirozená strava a čistá voda,
- pohodlné stelivo.

Biodiverzita neboli biologická rozmanitost

Využitím přirozených predátorů, jako je slunéčko sedmítečné, které se živí škůdci, mohou ekologičtí zemědělci minimalizovat použití pesticidů a současně tím podporovat přirozené procesy na farmě. Několik studií odhalilo, že na ekologických farmách je přítomno rozmanitější složení fauny, včetně ptáků, včel nebo brouků.

Tak proč si s sebou na exkurzi nevíte lupu a nezkusit s žáky některé zajímavé druhy hmyzu zblízka prozkoumat? Případně můžete zkusit najít exempláře některých zajímavých rostlin. Vždy se však s farmářem předem poradte, jestli se na farmě nevyskytují chráněné nebo vzácné rostliny.

Další aktivita – Druhová pestrost: nechejte žáky spočítat množství druhů rostlin na 1 m² louky, mohou také spočítat počet barev. Znáte některé rostliny?

Krajina a zemědělství

Zemědělství má zásadní vliv na to, jak vypadá krajina. Můžete žáky upozornit na rozdíl v krajině, pokud v ní hospodaří drobné rodinné farmy s rozmanitým hospodařením, nebo velké farmy s monokulturním hospodařením.

Foto: holbox/shutterstock.com

Lidé na farmě

Zemědělství dnes zaměstnává jen malý počet lidí, kteří jsou schopni vyprodukovat značné množství potravin. Práce v zemědělství je celoroční a velmi namáhavá.

MOŽNÉ AKTIVITY:

- Rozhovor, příklady otázek:
 - Jaké schopnosti a dovednosti musí mít sedlák, aby dokázal „vyprodukovat“ potraviny?
 - Odkud pochází jídlo, které jíme? Kolik kilometrů cestovalo, než se dostalo na náš stůl? Jak lze snížit tuto vzdálenost?
- Hra:

Hra na potravní řetězec – na pět kartiček namalujte vždy jeden obrázek: ječmen, mšice, slunéčko sedmitečné, skřivan, jestřáb. Postavte se do řady a vytvořte „potravní řetězec“ (ječmen–mšice–slunéčko –skřivan–jestřáb). Jeden z žáků předstírá zemědělce, který pesticidem postříká mšice, aby je zabil. Žák s kartičkou mšice opouští řetězec. Bez mšice nemá slunéčko co jíst, i ono opouští řadu.

VYHODNOCENÍ NÁVŠTĚVY NA FARMĚ PO NÁVRATU

Po návratu z ekofarmy využijte čerstvé dojmy žáků a vyhodnoťte získané zkušenosti:

- Jak můžeme zlepšit svoje chování vůči přírodě?
- Jak můžeme podpořit místní zemědělce?
- Jak můžeme podpořit ohleduplné chování k hospodářským zvířatům?
- Jak můžeme zkrátit dodavatelský řetězec potravin, které jíme?
- Jak můžeme zkvalitnit stravování ve školní jídelně spoluprací s navštívenou farmou?

MEZI MOŽNÉ AKTIVITY PATŘÍ NAPŘÍKLAD:

- Vytvořte mapu vaší cesty na ekologickou farmu.
- Hra na detektiva – hledejte stopy toho, jak farma funguje: střídání plodin, přirozená prostředí pro divoká zvířata, něco, co hezky voní, důkazy lidské práce v krajině, stopy po malých zvířátkách nebo ptácích, různé druhy stromů...atd.

VHODNÉ AKTIVITY NA TÉMA ROSTLIN:

- Poznejte ovocný strom podle plodů a listů.
- Nasbírejte různé tvary listů a trav.
- Naučte se poznávat základní druhy obilovin, na co se používají?

Foto : Nataly Karol/shutterstock.com

SHRNUTÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH BODŮ A TIPŮ PRO NÁVŠTĚVU FARMY

Návštěva farmy je určena pro žáky a studenty všech věkových kategorií. Následujících 10 tipů vám pomůže návštěvu farmy využít na maximum.

- 1. Proveďte průzkum místních zemědělců,** kteří umožňují návštěvy, a zvolte takového, který nejvíce vyhovuje vaší třídě, a to na základě druhu hospodaření, programů pro návštěvníky či případných poplatků.
- 2. Vyžádejte si kopii výukových materiálů,** které farma pro školní exkurzi nabízí.
- 3. Navštivte farmu sami** ještě předtím, než na ni vyrazíte se třídou. Seznamte se se zaměstnanci, zjistíte potřebné informace nebo sledujte jinou třídu, která farmu již navštívila.
- 4. Připravte třídu** na nepříznivé počasí a pohyb v terénu. Farmy jsou obvykle umístěny na otevřených prostranstvích, kde vane vítr, v trávě je rosa, na poli bláto. Nezapomeňte s sebou vzít přípravky pro případ alergické reakce po včelím bodnutí. Zjistěte, kde můžete se třídou poobědvat či posvačit.
- 5. Připravte si jednotlivé body a oblasti,** které chcete se třídou prozkoumat, například pěstování, sklizeň, chov zvířat, výrobu, prodej nebo skladování.
- 6. Naplánujte diskuze a aktivity,** které provedete ještě před exkurzí, tak abyste vzbudili zvědavost a připravili žáky na oblasti, které budou na farmě zkoumat. Například pracovní činnosti, stroje, plodiny, roční období a podobně.
- 7. Zjistěte od farmáře, zda lze** provést i jiné činnosti, které návštěvu farmy zatraktivní. Každý žák může například dostat poznámkový blok, případně mohou pracovat ve skupinkách.
- 8. Ukažte své třídě krásu a účel farmy.**
Činnosti, které můžete na farmě s třídou podniknout:
 - nasbírejte si pro sebe nějaké ovoce,
 - udělejte si třídní foto,
 - ochutnejte různé druhy produktů, které farma nabízí,
 - naučte se sázet plodiny – každý žák se naučí jednotlivé kroky jak zasadit semínko,
 - vezměte si s sebou oběd, který sníte na farmě,
 - poznejte hospodářská zvířata (pokud taková na farmě jsou),
 - poslechněte si o každodenním životě na farmě.
- 9. Naplánujte následné aktivity,** jako například:
 - vytvořte se svou třídou zprávu o exkurzi
 - připravte kvíz pro rodiče nebo jinou třídu,
 - společně namalujte sad,
 - zorganizujte ochutnávku ovoce ze sadu pro rodiče,
 - naplánujte návštěvu farmy mimo sezónu, aby žáci viděli, jak se farma v průběhu roku mění.
- 10. A nezapomeňte:** Farma není dětské hřiště! Ačkoli vám zaměstnanci pomohli uspořádat školní exkurzi, mají své vlastní práce dost. Během ní pečlivě na žáky dohlízejte. Farmy jsou plné různého náčiní a strojů a pohybují se tam pracovníci, kteří mají plné ruce práce. Pro zajištění bezpečnosti žáků je nejlepší, pokud se zaměstnanci statku dohodnete přesnou trasu, kudy se se třídou budete během návštěvy pohybovat.

Foto: Denis and Yulia Pogostins/shutterstock.com

4. Rozvoj spolupráce

RADY, JAK NAVÁZAT DLOUHODOBOU SPOLUPRÁCI S FARMOU

Jedna návštěva farmy je dobrá věc, ale mnohem lepší je navázat s farmáři dlouhodobou spoluprací. Díky tomu se mohou žáci dostat do pravidelného kontaktu se zemědělskou výrobou. Menší skupinky žáků (ideálně 10 až 12) mohou farmu navštěvovat v průběhu celého roku. Po každé návštěvě se může skupinka podělit o své zážitky se zbytkem školy (nejlépe ve formě přednášky). K tomu mohou využít fotky, osobní zhodnocení, plakáty nebo dokonce natočené rozhovory s farmáři. Díky tomu může celá škola získat ucelený obrázek o životě na farmě.

Foto: anse/shutterstock.com

Z našich zkušeností víme, že jak žákům, tak farmářům, menší skupiny vyhovují více. Žáci tak mají možnost pokládat více otázek a vyzkoušet si více praktických činností. Náklady na exkurzi můžete snížit tím, že využijete hromadnou dopravu, nebo se s rodiči domluvíte na pokrytí nákladů na dopravu najatým mikrobusem.

S farmářem můžete pravidelně komunikovat prostřednictvím e-mailu nebo jej rovnou pozvat do školy na některou ze školních akcí. Pokud chcete uspořádat větší návštěvu farmy, zkuste zorganizovat školní piknik nebo pomoc při sklizení plodin.

SPOLUPRÁCE S MÍSTNÍMI VÝROBCI

Alternativou návštěvy v zemědělském podniku může být návštěva místního řemeslného výrobce. Výrobci, např. pekaři nebo řezníci, obvykle vítají možnost navázat užší spoluprací s místními školami a názorně jim předvést, jak pracují. Můžete také pro žáky a jejich rodiče organizovat návštěvu v místním řeznictví, pekařství nebo velkoobchodu, který dodává do školní jídelny.

Žáci se mohou v rámci návštěvy dozvědět, jak výrobce či prodejna funguje, nebo ochutnat různé sezónní ovoce, zeleninu nebo domácí klobásy. Kromě toho mohou žáci sledovat přípravu masa a výrobu klobás či pečiva. Úzká spolupráce s místním podnikem zlepšuje povědomí žáků o tom, odkud jídlo pochází a kdo a jak ho vyrábí.

Pokud je hromadná návštěva u výrobce nepraktická, zkuste jej pozvat, aby o svém řemeslu povyprávěl přímo ve škole.

5. Závěr

Návštěva farmy nabízí velké množství vzdělávacích příležitostí. Farmy představují podnětné prostředí a poutavé prostory, v nichž lze s žáky prozkoumat celý příběh jídla od vidlí až na vidličku. Aktivity na farmě lze také výborně propojit se školním vzdělávacím programem v mnoha předmětech nebo mezioborových tématech pro žáky všech věkových kategorií.

Nejlepší způsob, jak se naučit něco nového, je vyzkoušet si to v praxi. To samé platí i pro pěstování, a proto je velice výhodné, pokud se žáci mohou zapojit do praktických činností během ročního cyklu přímo na farmě.

Farma nabízí možnost posílit znalosti žáků z celé řady předmětů a praktická činnost přímo na farmě bude pro žáky jistě nezapomenutelným zážitkem.

Foto: Val Thormer/shutterstock.com

Seznam vybraných farem ve Zlínském kraji, které umožňují návštěvu školáků

NÁZEV FARMY, KONTAKTNÍ ÚDAJE	POPIS FARMY	MOŽNÉ AKTIVITY
NONNETIT – Ekofarma u Macků Nonnetit s.r.o. Vápenice 73, 687 74 Starý Hrozenkov Eva Macková – vedoucí farmy Tel.: 606 547 082 ekofarma@nonnetit.cz www.nonnetit.cz	Chov zvířat: ovce a drůbež	<ul style="list-style-type: none"> • čištění zemědělských budov a měnění podestýlky, • skládání dřeva, • čištění potoka, • sklizeň zemědělských produktů- trhání jablek • krájení ovoce
Farma Valaška Jirka Krpeš Farma Valaška Staré Hamry 174 Jiří Krpeš Tel.: 774 020 544 Jiri.krpes@gmail.com www.farmavalaska.cz	Chov zvířat: ovce Pěstování obilnin, zeleniny a okopanin	<ul style="list-style-type: none"> • doplňování krmiva zvířatům, • krmení zvířat, • čištění zemědělských budov a měnění podestýlky, • skládání dřeva, • čištění potoka • údržba ohrad • čištění odvodňovacích kanálků • ruční kosení kosou • ukázka pasení ovcí se psem (border kolie) • ukázka stříhání ovcí, • základy veterinární péče o ovce
Zerlina ZERLINA s.r.o. Hažovice 2070, Rožnov pod Radhoštěm 756 61 Ing. Antonín Vít Tel.: 731 216 911 info@zerlina.cz www.zerlina.cz	Chov zvířat: ovce, kozy, dojnice, skot	<ul style="list-style-type: none"> • doplňování krmiva zvířatům, • krmení zvířat, • čištění zemědělských budov a měnění podestýlky, • dojení krav, koz • skládání dřeva, • sklizeň zemědělských produktů, • výměna podestýlky • odborná exkurze pro skupiny s ochutnávkou • výklad ekologické zemědělství, chov koz, kvalita mléka, výroba sýrů • prohlídka stájí, dojírny a dojící techniky • vyhánění stáda na pastvu (pevně dané časy) • ranní, večerní krmení (pevně dané časy) • ukázka práce s pasteveckým psem při shánění stáda

NÁZEV FARMY, KONTAKTNÍ ÚDAJE	POPIS FARMY	MOŽNÉ AKTIVITY
Společnost Javorník – CZ s.r.o JAVORNÍK-CZ s.r.o. Štítná nad Vláří 414, 763 33 Štítná nad Vláří Ing. Barbořík Radovan Tel.: 737 220 033 barborikr@seznam.cz www.javor-st.cz	Pěstování obilnin, píce, kmínu a dalších kulturních plodin. Ekologický chov skotu, produkce sena a výrobu krmných směsí. Pekárna, mlékárna, palírna ovoce.	<ul style="list-style-type: none"> · doplňování krmiva zvířatům, · krmení zvířat, · čištění zemědělských budov a měnění podestýlky, · dojení krav, koz · skládání dřeva, · sklizeň zemědělských produktů, · výměna podestýlky · návštěva pekárny a mlékárny · agroturistika – ubytování
Kozojedský dvůr Kozojedský dvůr Nítkovice 2 768 13 Litenčice Jan Šváb Tel.: 603 868 997 info@kozojedsky-dvur.cz www.kozojedsky-dvur.cz/	Chov zvířat: skot, kozy, ovce, drůbež, králíci, včely Pěstování ovoce, zeleniny Zpracování: mléko, sýry, tvaroh, pomazánky, stolařské výrobky, med	<ul style="list-style-type: none"> · doplňování krmiva zvířatům, · krmení zvířat, · čištění zemědělských budov a měnění podestýlky, · dojení krav, koz · skládání dřeva, · sklizeň zemědělských produktů, · výměna podestýlky · agroturistika – ubytování, · letní altán · hospoda – sezónní zpracování domácích jídel · půjčovna kol a sportovních potřeb · rybník, sauna, stolařství · pozorování života v nedaleké tůňce
Agrofyto Agrofyto Lidečko 486, 756 12 Ing. Ludmila Mužikovská Tel.: 603 278 735, 774 545 916, 571 447 001 muzikovska@agrofyto.cz www.agrofyto.cz	Chov zvířat: Masný skot Limousine a Simentál, mléčný skot Holštýnské, 3 koně, 3 lamy, pastviny – květnaté louky Rostlinná produkce: byliny, obilí, pohanka, ovocné stromy hlavně trnky, dýně Zpracování: mléko	<ul style="list-style-type: none"> · prohlídka chovu mléčného skotu · prohlídka dojírny · doplňování krmiva zvířatům, · krmení zvířat, · čištění zemědělských budov a měnění podestýlky, · sledování dojení krav · sklizeň zemědělských produktů · pozorování zvířat na pastvinách
Vartovna Vartovna Jasenná Radim Přimal Tel.: 606 613 784 radimprimal@email.cz	Chov zvířat: ovce, kozy, oslíci, slepice, včely. Pěstování ovoce (trnky, jabloně, hrušky, rybíz, angrešty, kanadské i kamčatské borůvky Zpracování: sýry, marmelády, med, mletí mouky, vločky	<ul style="list-style-type: none"> · ukázka dojení koz i ovcí (od května do listopadu) · ukázka výroby sýrů a tvarohu · povídání o chovu včel · svezení na oslíci · jezírko - vor · ohniště, louka · ukázka života bez elektřiny · mletí obilí na ručním mlýnku · Solární panely a panely na ohřev vody

Další farmy vám pomůže vyhledat Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic, o.p.s. ze Starého Hrozenkova. Kontakty na ekologické zemědělce a výrobce biopotravin najdete v Katalogu ekozemědělství Zlínského kraje a Hodonínska, www.iskopanice.cz.

Hnutí Duha připravilo adresář více než 500 kontaktů farem po celé České republice, najdete na <http://www.adresarfarparu.cz/>.

Skutečně zdravá škola

Vydává: Skutečně zdravá škola, z.s., 2017 • 2. vydání • Sborník didaktických textů a metodických listů byl vydán v rámci projektu „Bezpečně a zdravě do života – rozvoj kompetencí v základním a středním vzdělávání“, reg. č. CZ.1.07/1.1.00/53.0009

Autoři textů: Tomáš Václavík a kol. • Zahraniční zdroje a inspirace: Vybrané texty přeloženy a adaptovány z anglického originálu Food for Life Partnership Curriculum Pack, Velká Británie. Překlad: Ondřej Houdek

Odborná spolupráce: Marie Kordulová, Barbora Duží, Iva Koutná, Marie Petřů

Editoři: Marie Kordulová, Barbora Duží • Jazyková a odborná korektura: Romana Michaela Michalíková

Fotografie: Josef Omelka, databáze Shutterstock • Foto na obálce: Alexey Losevich/shutterstock.com, Tony Campbell/shutterstock.com

Grafická úprava: Dita Baboučková • Tisk: TG TISK, s.r.o., Lanškroun